

מסורת הש"ס

(א) תמורה ח: [ע"ש צבורה יד: ע"ט, ט] שייך לע"פ,

נוסחת הריב"ן

[א] דהווי: [ב] מן: [ג] יקריב איתו לזנוי לפני ה': [ד] תמורת העולה הבשר והדס וגו' והלך ודס ולוי שלמים וזבחין ישפך כו': [ה] קר טהוב: [ו] קר טהוב: [ז] ויהיו טהובים:

הגהות מה"ח

(א) רש"י ד"ה יכול ועלם וכו' ועשית עולותין תמורת עולה הבשר והדס וכו' בדרך שאתה נוהג בשלמים: (ב) ד"ה מ"ל רק וכו' עולה וזולדות שלמים: (ג) ד"ה אמאי וכו' דגמרי בה מיתה בלדנ:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

[א] גמ' רבי עקיבא וכו' צהוייתו טהב. גי' עי' ח"מ ונתוס' עי' ד"ה ר"ע: [ב] הוי' ד"ה (בדף הקודם) הגה"ה יפלו לנדבה וכו' מפני שהאזין לבא צטולן שלמים ומיירי ממתינן כסתומין כנ"ל: [ג] בא"ד דלמר דוקא מירומי דלז יכול להביא צטולן אחד מקרבנותיו דמשמע קתא מירומייתו אלא אמר לקרבנות מירומי אלא דמשמע טבל וכו' כנ"ל. הלכה היא וכו' או נדר. מי נדר נתמקן ויצי' אמר: [ד] ד"ה חטב ויצי' שגדר צנזר מלך צנזר נמק. ויצי' צנזר ח"מ: [ו] ד"ה קטני וכו' דדין תמורת אשם נמק. ויצי' תמורת אשם נמק. ויצי' תמורה כממורת אשם דין אשם: [ז] בא"ד כמכביע משא ובלת וכו' הבשר הו'. מי' הא נמק. ויצי' והדס אשם לשם עולה. מי' עולה נמקן ויצי' אשם. ח"מ:

הגהות התוספות

- צ"ל גלמירומי: 2. צ"ל דל שטעם. 3. מינת קאמת
- מינת מכולן
- דל"ל ונתבלה.
- צ"ל ויצי' כו'. 7. מינת שלמים נמקת. 8. צ"ל גמירי.
- צ"ל כמחמתו. 10. צ"ל והדס, הא כו' מי.
11. צ"ל בלא.

מוסף רש"י

ברודי ובתמורת הכתוב מדבר. דלאתא לאשמועינן שיקרבו למוצה. דלז לטיקרקש אתא למה לי לכתוב שיעלם לירושלים. משעינן קראי טובא השמר לך פן תעלה עולותין וגו' מים ומזון. דהא חוקים ליה משא ובלת (תמורה יח). ת"ל ועשית ועולותיך. והאי קרא סמיך ליק קדשיך (שם).

מי שאמר פרק רביעי נזיר

א"ר יוחנן הלכה היא צנויר. כך דהואיל וסתומין הן אע"פ שמעורבין הן יפלו לנדבה: **מוטר נדר יהא לנדבה**. והכא נמי כיון דהני מעות לא זריכי שכבר מת אהוו להו מותר ויפלו לנדבה ואין חוששין לדמי חטאת שבהן: **אמטו להכי סתומין**. מנן דיפלו לנדבה דאין

והלא דמי חטאת מעורבין בהן א"ר יוחנן הלכה היא צנויר ר"ל אמר לכל נדריהם ולכל נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהא לנדבה בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא צנויר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא אלא לר"ל לכל נדריהם ולכל נדבותם מאי איירא סתומין אפי' מפורשין אמר רבא מפורשין לא מצית אמרת כבר פסקה^[6] התנא דבי ר' ישמעאל² דרק קדשיך אשר יהיו לך ונדרך בולדי קדשים ובתמורתם הכתוב מדבר מה תקנתן² תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מזהם מים ומוזן בשביל שימותו ת"ל³ ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה כדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן ית"ל רק דברי ר' ישמעאל א' ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר ואשם הוא בהוייתו יהא קתני יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מזהם מים ומוזן בשביל שימותו ת"ל ועשית עולותיך אמאי הא ולד חטאת הוא דגמירין בה מיתה אי לאו קרא ה"א ולד חטאת בכל מקום וולדי

מעורבין בהן אדרבה⁵ לקמן מוכחא כדמי חטאת דוקא מעורבין בהן [ואן] (נדר) [7] ונתקבלה הלכה שפילו לנדבה אצל אם דמי עולה ושלמים לצד מעורבין יחד לא נאמר בהן שיפלו לנדבה אלא יציא חזיין עולה וחזיין שלמים: **רבי שמעון בן לקיש אומר רבא נדריהם ורבא נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהיה לנדבה**. ולקרבנות מיר צנזר הם חזין עי' שגדר [8] צנזרו ואפילו החטאת וסבדא הוא לאוקומי צמוטר כי האי דבשאר מותר לא משכחת לה דאס הפריש [מעות] לעולה ונמתרו שהזלו בזהמות יכול להקריב מהס עולה וכן שלמים כמו שהפריש מתחילה וסבדא להעמיד צמוטר קטום כי האי חטאת עולה ושלמים מעורבין יחד:

בשרבא ר' יוחנן דאמר הלכה היא צנויר אמטו להכי סתומין אין מפורשין ר.א. שכן נשנית הלכה למשה מסיני

אלא לרבי שמעון זן לקיש אפילו מפורשין דנימא מקרא מלא דבר הכתוב ואמאי מני צמתיטין מפורשין לא:

מפורשין רא מצית אמרת. דיפלו לנדבה דכבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דולד חטאת מנה ולא לנדבה והי' נימא צמוטר שלה דלאציוד אזיל ולא לנדבה דהלכ נקרא מותר חטאת זין ולד חטאת זין תמורת חטאת כי' הכא דמפריש מפורשין

והיפר לה צעלה או היא' דתנן צמסכת מעילה (דף 6א). היכא דהפריש מעות לנזירותו ומת והיו לו מעות מפורשין כל אלה שאינן חטאת עלמנן סס מותרות עליהם והי' דמאי למימר דהלכה גמירי לה חטאת ממה אלא ינחא ליה לאתויי תנא דבי רבי ישמעאל [דעתא] חטאת ממה עולה ושלמים קרבו עליהם: כל אחד כדנייה כמו צמשנתניו דקאמר עולה מיקרב עולה: **רב קדשיך אשר יהיו דך**. צממורה צנזר פ' אלו קדשים דריש רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הוולדות ללעולה ושלמים גופייהו לא איצטריך שהרי כבר מפורש צוקרא זאת תורת עולה ותורת שלמים: **ורבא תקנתן תשא ובאת**. צירושלים: יכול יעלם לצית הצחירה וימנע מהס מים ומוזן כדי שימותו. כלומר יכניסם כדרך שעושין צולד חטאת וצממורת חטאת דלזלו למיתה: **ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם**. סיפא דהאי קרא ודס וזבחין ישפך והבשר תאכל ויהיו שלמים ודסי' קרא רב קדשיך לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה כלומר שקריבין למוצה נהוג צממורתן וכדרך שאתה נוהג צשלמים דקרא איירי צשלמים דכתיב והבשר תאכל נהוג צולדה ונקט תמורה לגבי עולה דזכר לא שייך ציה ולד וגבי שלמים דנקבה נקט ולד: **יברא אף ורד חטאת ותמורת אשם וכו'**. גבי חטאת נקט ולד שהיא צבה נקבה וגבי אשם תמורה שהיא צה וזכר והכי קאמר יכול אף צולד חטאת תנהוג צו דין חטאת וצממורת אשם דין אשם כלומר שיקרב לשם חטאת ולשם אשם תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם דאכין ורקין מייעוטינן: **ר"ע אומר אינו צריך**. דלזינו מציא לאשם אלא אשם עצמו: **קתני יבור יעלם**. כמו אמר מר: **ורבא חטאת הוא דגמירי מיתה**. דהילכתא גמירי לה דחמש חטאות ממות ואלו הן [ולדן] חטאת ותמורת חטאת שמתו צעליה ושנתכפרו צעליה צחחר ושעצרה שנתה והואיל ולא איירי⁸ צשלמים ועולה מהיכא מימי שימותו: **א' לאו קרא הוה אמניא ורד חטאת בב"מ**. שיריה צגצולין שימותו אצל מעולה ומשלמים יציאם לצית הצחירה: (א) **קתני יבור אף ורד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק הא רבה רי קרא** [דללא] יקריבו כו': לאשם הוא דאתא. לומר שאינו קרב אשם דאי לאו קרא הוה אמניא תנהוג צממורת אשם [כדין תמורת עולה ופריך הא נמי הילכתא] דכל צבחטאת ממה צאשם רועה לפי' ר"ת דפירש כל צבחטאת ממה צאשם עולה פריך הכי דמשמע [דאי לאו קרא ה"א] דדין תמורת אשם] כדין צמוטר צממורת עולה דין עולה וליתא דהלכה דתמורת אשם לא קריצה אשם אלא עולה ומשני דודאי לתטאת נמי לריך קרא לומר [ששם קרבן] חטאת ואשם קאי עלה צצהה דהכי משמע קרא תמורת עולה וולד [שלמים] יקרב כל אחד צמניו⁹ האי לשם עולה והאי לשם שלמים דכתיב תשא ובלת ועשית עולותיך הבשר [1] [הא]¹⁰ ולד חטאת ותמורת אשם לא משא ותקריב לשם חטאת ותמורת אשם לשם ח' עולה אלא ולד חטאת ממה מהילכתא ותמורת אשם מהילכתא קריב לשם עולה לפירוש רבינו מס דצמוטר לאו¹¹ הצא מכלל עשה עשה דאי מהילכתא הוה אמניא הילכתא שלא יקריב חטאת ואשם ואי מקריב ליה לא מיחייב קא משמע לן קרא ואי

בה.

ארצה אעשה מכולן חטאת או מכולן שלמים לנזירותי משמע שפיר למקלח נזירותו אצל היכא דמת והיו לו מעות סתומין דיפלו לנדבה דאיירי צהפריש מעות ואמר מעות הללו לקרבנות מירומי לא יוכל להציא צכולן קרבן אחד דהא קרבנות קאמר הילכך יש צמעות הללו דמי חטאת לכך פריך אף יהא צכולן

נדבה והלא דמי חטאת מעורבין בהן א"ר יוחנן צהן וצוה מתיישב לשון מתי' דמעילה (דף 6א). המפריש [מעות] לנזירות אין מועלין בהן מפני שרלוזין לצא צכולן שלמים [ומיירי מתנין] [2] ונתר הכי תני מת והיו לו מעות סתומין והא צסתומין איירינן והכי איציב ליה למימר מת יפלו לנדבה אלא הכא [קא מיירין] דלמר דוקא לנזירותי דלז יכול להציא צכולן אחד מקרבנותיו דמשמע² [3] אכל קרבנותיו קאמר³ ולכן קתני צסיפא מת והיו לו מעות סתומין ואפילו נמי אמר אלו לקרבנות מירומי כולן יפלו לנדבה וכן מוכח מההוא (דלרצא) [דלקמן] (דף 10:) אלו לחטאתי והשאר לשאר מירומי ומת דמי חטאת יכלו לים המלח והשאר יציא צחזיו עולה וצחזיו שלמים ומשמע משוס דלמר השאר לשאר מירומי דחשבדין ליה כלאמר לקרבנות מירומי אצל אמר והשאר לנזירותי ולא לשאר מכולן⁴ יעשה מהס עולה או שלמים מכולן קך פרי': הגה"ה

הלכה היא בנייר. הלכה למשה מסיני הוא [דסתומין] יפלו לנדבה אע"פ דדמי חטאת מעורבין בהן מוכחא כדמי חטאת דוקא מעורבין

בהן [ואן] (נדר) [7] ונתקבלה הלכה שפילו לנדבה אצל אם דמי עולה ושלמים לצד מעורבין יחד לא נאמר בהן שיפלו לנדבה אלא יציא חזיין עולה וחזיין שלמים: **רבי שמעון בן לקיש אומר רבא נדריהם ורבא נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהיה לנדבה**. ולקרבנות מיר צנזר הם חזין עי' שגדר [8] צנזרו ואפילו החטאת וסבדא הוא לאוקומי צמוטר כי האי דבשאר מותר לא משכחת לה דאס הפריש [מעות] לעולה ונמתרו שהזלו בזהמות יכול להקריב מהס עולה וכן שלמים כמו שהפריש מתחילה וסבדא להעמיד צמוטר קטום כי האי חטאת עולה ושלמים מעורבין יחד:

בשרבא ר' יוחנן דאמר הלכה היא צנויר אמטו להכי סתומין אין מפורשין ר.א. שכן נשנית הלכה למשה מסיני

אלא לרבי שמעון זן לקיש אפילו מפורשין דנימא מקרא מלא דבר הכתוב ואמאי מני צמתיטין מפורשין לא:

מפורשין רא מצית אמרת. דיפלו לנדבה דכבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דולד חטאת ממה ולא לנדבה והי' נימא צמוטר שלה דלאציוד אזיל ולא לנדבה דהלכ נקרא מותר חטאת זין ולד חטאת זין תמורת חטאת כי' הכא דמפריש מפורשין ויהיפר לה צעלה או היא' דתנן צמסכת מעילה (דף 6א). היכא דהפריש מעות לנזירותו ומת והיו לו מעות מפורשין כל אלה שאינן חטאת עלמנן סס מותרות עליהם והי' דמאי למימר דהלכה גמירי לה חטאת ממה אלא ינחא ליה לאתויי תנא דבי רבי ישמעאל [דעתא] חטאת ממה עולה ושלמים קרבו עליהם: כל אחד כדנייה כמו צמשנתניו דקאמר עולה מיקרב עולה: **רב קדשיך אשר יהיו דך**. צממורה צנזר פ' אלו קדשים דריש רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הוולדות ללעולה ושלמים גופייהו לא איצטריך שהרי כבר מפורש צוקרא זאת תורת עולה ותורת שלמים: **ורבא תקנתן תשא ובאת**. צירושלים: יכול יעלם לצית הצחירה וימנע מהס מים ומוזן כדי שימותו. כלומר יכניסם כדרך שעושין צולד חטאת וצממורת חטאת דלזלו למיתה: **ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם**. סיפא דהאי קרא ודס וזבחין ישפך והבשר תאכל ויהיו שלמים ודסי' קרא רב קדשיך לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה כלומר שקריבין למוצה נהוג צממורתן וכדרך שאתה נוהג צשלמים דקרא איירי צשלמים דכתיב והבשר תאכל נהוג צולדה ונקט תמורה לגבי עולה דזכר לא שייך ציה ולד וגבי שלמים דנקבה נקט ולד: **יברא אף ורד חטאת ותמורת אשם וכו'**. גבי חטאת נקט ולד שהיא צבה נקבה וגבי אשם תמורה שהיא צה וזכר והכי קאמר יכול אף צולד חטאת ותמורת אשם דין אשם כלומר שיקרב לשם חטאת ולשם אשם תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם דאכין ורקין מייעוטינן: **ר"ע אומר אינו צריך**. דלזינו מציא לאשם אלא אשם עצמו: **קתני יבור יעלם**. כמו אמר מר: **ורבא חטאת הוא דגמירי מיתה**. דהילכתא גמירי לה דחמש חטאות ממות ואלו הן [ולדן] חטאת ותמורת חטאת שמתו צעליה ושנתכפרו צעליה צחחר ושעצרה שנתה והואיל ולא איירי⁸ צשלמים ועולה מהיכא מימי שימותו: **א' לאו קרא הוה אמניא ורד חטאת בב"מ**. שיריה צגצולין שימותו אצל מעולה ומשלמים יציאם לצית הצחירה: (א) **קתני יבור אף ורד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק הא רבה רי קרא** [דללא] יקריבו כו': לאשם הוא דאתא. לומר שאינו קרב אשם דאי לאו קרא הוה אמניא תנהוג צממורת אשם [כדין תמורת עולה ופריך הא נמי הילכתא] דכל צבחטאת ממה צאשם רועה לפי' ר"ת דפירש כל צבחטאת ממה צאשם עולה פריך הכי דמשמע [דאי לאו קרא ה"א] דדין תמורת אשם] כדין צמוטר צממורת עולה דין עולה וליתא דהלכה דתמורת אשם לא קריצה אשם אלא עולה ומשני דודאי לתטאת נמי לריך קרא לומר [ששם קרבן] חטאת ואשם קאי עלה צצהה דהכי משמע קרא תמורת עולה וולד [שלמים] יקרב כל אחד צמניו⁹ האי לשם עולה והאי לשם שלמים דכתיב תשא ובלת ועשית עולותיך הבשר [1] [הא]¹⁰ ולד חטאת ותמורת אשם לא משא ותקריב לשם חטאת ותמורת אשם לשם ח' עולה אלא ולד חטאת ממה מהילכתא ותמורת אשם מהילכתא קריב לשם עולה לפירוש רבינו מס דצמוטר לאו¹¹ הצא מכלל עשה עשה דאי מהילכתא הוה אמניא הילכתא שלא יקריב חטאת ואשם ואי מקריב ליה לא מיחייב קא משמע לן קרא ואי

עולותיך ה"א דהלכה היא בחטאת למות בכל מקום ומתשא ובאת הוה דרשי' דשאר ולדי קדשים ימותו בבית הבחירה:

^[1] נראה דחסר כאן ו"ל והי' דהוי מני למימר דהלמ"מ הוא דטולו וכו'.

עין משפט ונר מצוה

לא א ב מיי פ"ג ופ"ד
מהל' תמורה ה"א:
לב ג מיי טס פ"ג הל' א ופ"ד הל"ב:

תורה אור השלם

- דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בנישאל אשר יקריב קרבנו לקבל נדריהם וקבל נדבותם אשר יקריבו לז' לעלה: ויקרא כב יח
- רק קדשיך אשר יהיו לך ונדרך תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה' דברים יב כו
- ועשית עלתיך הבשר והדם על מזבח ז' אלתהיך ודם זבחיך ישפך על מזבח ז' אלתהיך והבשר תאכל: דברים יב כו
- והקטיר אותם הבחן המזבחה אשר ליהוה אשם הוא: ויקרא ז ה

פי' הרא"ש

והלא דמי חטאת מעורבין וכו' ואין יפלו לנדבה והי' דהוה מצי למפרך והלא דמי שלמים מעורבין בהן ואין יציאו מדמי שלמים עולות: אמטו להכי סתומים אין מפורשים לא שכן קבלו הלכה למשה מסיני. מפורשים לא מצית אמרת כבר פסקה תנא דבי ר' ישמעאל דולד חטאת ותמורת חטאת למיתה אולא. והי' מתו בעליה נתכפרו בעליה (8) דהלכה למשה מסיני דכולהו מתות אלא דנתחא ליה לאתויי תנא דבי ר' ישמעאל דרייש להו מקראי. ויכין דהחטאת ממה גס המעות כיון דפי' לרמי חטאת יכלו לים המלח: רק קדשיך אשר יהיו לך. בתמורה פ' ואלו קדשים ח"ק קדשיך אלו התמורות. נ"ל מוכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש: אשר יהיו לך אלו הולדות. נ"ל משוס דקדושים בהוייתן ונולדו קדשים ובחמורה הכתוב מדבר דאילו עולות ושלמים [גופייהו] כבר נתפרש כל דינם. יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומוזן בשביל שימותו כדרך שעושין בולדי חטאת ובחמורת חטאת דלמיתה אולא. תלמוד לומר ועשית עולותיך הבשר והדם. ובסיפיה דקרא נמי כתיב ודם וזבחין ישפך [והבשרן] תאכל דהיינו שלמים: כדרך שאתה נוהג בעולה תנהוג בתמורתה וכדרך שאתה נוהג בשלמים תנהוג בולדין ותמורתן יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן. לא הזכיר באשם ולד דאשם בא זכר ומשום דנקט באשם א' נקט בחטאת נמי א': תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם ר"ע אומר אינו צריך מייעוט לאשם: ואמאי והא גבי ולד חטאת הוא דגמירי דהא חטאות ממות הלכה למשה מסיני אבל עולה ושלמים מרגילי הלכתא בחטאת אבל אינהו לא: הוה אמניא ולד חטאת בכל מקום וכו' אי הוה כתיב תשא ובאת ולא הוה כתיב ועשית